

دانشکده ادبیات و علوم انسانی

گروه زبان و ادبیات عرب

مقایسه ی ادبیات روستایی در ایران و لبنان

باتکیه بر آثار ساعدی و نصرالله

از

زهرا صفریور

استاد راهنما

دکتر اکرم روشنفکر

استاد مشاور

دکتر محمد رضا هاشملو

اسفند ۱۳۹۰

سورة الاحقاف

ل و ن

قدم بی آن آریدن را ن آ و نند.

تقدیر و تشکر:

پیش از هر کلامی بر خود لازم و واجب می دانم که کمال تقدیر و تشکر خود را به محضر همه ی کسانی که در طول مراحل انجام این پژوهش یاری ام نمودند، تقدیم نمایم ؛

استاد راهنمای گرانقدر سرکار خانم دکتر اکرم روشنفکر؛ که بی شک بدون بهره گیری از راهنمایی ها و نظرات صائب ایشان هرگز راه به منزل مقصود نمی بردم .

استاد محترم مشاور جناب آقای دکتر محمدرضا هاشملو که دریای لطف شان را کرانه نیست.

تمامی اساتید بزرگوار گروه ادبیات عرب دانشگاه گیلان که طی دو سال واندی تحصیل افتخار شاگردی ایشان نصیبم شد.

پدر و مادر عزیزم که دعای خیرشان همواره بدرقه راهم بوده، خواهران مهربانم که پشتیبانیشان بزرگترین دلگرمی ام بوده، دوست و خواهرم مریم کیانی که همدلی و همراهی اش را از من دریغ نکرد.

وما توفیقی الا بالله

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	کلیات
۲	چکیده
	فصل اول
	معرفی پژوهش و بیان فرضیه ها
۴	مقدمه
۴	پرسش های پژوهش
۴	فرضیه ها
۴	ضرورت و سابقه انجام پژوهش
۵	اهداف پژوهش
۵	کاربرد پژوهش
۵	روش انجام پژوهش
۵	معرفی بخش ها و فصل ها
	فصل دوم
	معرفی ادبیات اقلیمی
۸	۱- نقش جامعه در رویکرد ادبی
۸	۱-۱- ارتباط متقابل جامعه و ادبیات
۸	۲- قلمرو ادبیات
۹	۳- انواع ادبی

۹	۱-۳-داستان نویسی ناحیه ای
۱۰	۴- ادبیات بومی / محلی / منطقه‌ای
۱۰	۴-۱- ادبیات اقلیمی
۱۰	۴-۱-۱- تعریف واژه اقلیم
۱۱	۴-۱-۲- تعریف اصطلاح ادبیات اقلیمی
۱۲	۴-۱-۲-۱- داستان اقلیمی
	فصل سوم
	پیشینه ی ادبیات اقلیمی
۱۵	۱- سابقه ی ادبیات اقلیمی در ایران
۱۵	۱-۱- زمینه های ظهور ادبیات اقلیمی
۱۵	۱-۲- آمیختگی ویژگی های اقلیم و خصوصیات روستا
۱۶	۱-۳- پرسابقه ترین داستان های ادبیات اقلیمی و روستایی
۱۶	۱-۴- زمینه های مؤثردهه ی ۴۰ شمسی بر ادبیات اقلیمی و روستایی
۱۷	۱-۵- ویژگی داستان های اقلیمی و روستایی پس از دهه ۴۰
۱۷	۱-۶- مشهورترین داستان های اقلیمی و روستایی پس از دهه ی ۴۰
۱۷	۱-۶-۱- داستان اقلیم و روستای شمال
۱۸	۱-۶-۲- داستان اقلیم و روستای جنوب
۱۸	۱-۷- ویژگی های عمومی داستان اقلیمی و روستایی و اسباب گرایش به آن
۱۸	۱-۷-۱- ویژگی های عمومی
۱۹	۱-۷-۲- اسباب گرایش
۱۹	۲- پیشینه ی ادبیات اقلیمی در کشورهای عربی

۱۹	۱-۲- چهار دیدگاه در بررسی
۱۹	۱-۱-۲- دیدگاه روماننیک
۲۰	۲-۱-۲- دیدگاه واقع گرایی
۲۱	۱-۲-۱-۲- خوش گمانی واقع گرایانه
۲۱	۲-۲-۱-۲- رمز گرایی
	فصل چهارم
	ادبیات روستایی
۲۳	۱- تعریف جامعه ی روستایی
۲۴	۲- تفاوت جامعه ی روستایی با شهر
۲۴	۱-۲- جمعیت
۲۴	۲-۲- نوع معیشت
۲۵	۳-۲- روابط اجتماعی
۲۵	۱-۳-۲- خانواده
۲۶	۴-۲- روابط اقتصادی
۲۶	۳- ساختار طبقاتی جامعه ی روستایی
۲۷	۱-۳- منازل روستایی
۲۷	۴- فرهنگ روستا
۲۷	۱-۴- پایبندی به سنت ها
۲۷	۱-۱-۴- خرافه پرستی
۲۸	۲-۴- ارزش های دینی
۲۸	۵- توسعه نیافتگی روستا

۲۹	۱-۵- محدودیت برخورداری از تکنولوژی
۲۹	۲-۵- مهاجرت روستانشینان
۳۰	۶- روستا در آثار ادبی
۳۰	۱-۶- شعر روستایی
۳۰	۱-۱-۶- روستا سرایی در فارسی
۳۱	۲-۱-۶- روستا سرایی در عربی
۳۱	۲-۶- نثر روستایی
۳۱	۱-۲-۶- داستان روستایی
۳۲	۱-۱-۲-۶- نقش ادبیات عامیانه در داستان روستایی عربی
۳۴	۲-۱-۲-۶- نقش جنگ های ادبی در داستان روستایی فارسی
	بخش دوم
	داستان های روستایی سعدی
	فصل اول
	معرفی غلامحسین سعدی
۳۸	۱- زندگی نامه
۳۸	۲- آثار سعدی
۳۸	۳- سبک نویسندگی سعدی
۳۸	۱-۳- رئالیسم جادویی
۳۹	۲-۳- رابطه ی رئالیسم جادویی و روستا نویسی سعدی
۴۰	۳-۳- پیروی سعدی از سبک آذربایجان
۴۰	۴-۳- تأثیر تجارب روان شناسی بر سبک سعدی

۴۱	۳-۵- تأثیر جریان های فکری معاصر بر سبک ساعدی
۴۲	۳-۶- فنون نثر ساعدی
۴۲	۳-۷- رویکرد ساعدی به فرهنگ بومی
۴۲	۴- ادبیات روستایی ساعدی
۴۳	۵-زمینه های نگارش چهارداستان روستایی
	فصل دوم
	خلاصه و عناصر مجموعه ی عزاداران بیل
۴۶	۱- معرفی عزاداران بیل
۴۶	۱-۱- قصه اول
۴۷	۱-۱-۱- عناصر داستان
۴۷	۱-۲-۱- قصه ی دوم
۴۷	۱-۲-۱- عناصر داستان
۴۸	۱-۳-۱- قصه ی سوم
۴۹	۱-۳-۱- عناصر داستان
۴۹	۱-۴-۱- قصه ی چهارم
۴۹	۱-۴-۱- عناصر داستان
۵۰	۱-۵-۱- قصه ی پنجم
۵۰	۱-۵-۱- عناصر داستان
۵۰	۱-۶-۱- قصه ی ششم
۵۱	۱-۶-۱- عناصر داستان
۵۱	۱-۷-۱- قصه هفتم

۵۲	۱-۷-۱-عناصر داستان
۵۲	۱-۸-۱- قصه هشتم
۵۳	۱-۸-۱-عناصر داستان
۵۳	۲- ویژگی های نگارش روستایی در مجموعه ی داستانی عزاداران بیل
۵۳	۱-۲- ادبیات نگارش روستایی
۵۳	۲-۱-۱- کاربرد گفتار شفاهی و مختصر گویی کلمات
۵۴	۲-۱-۲- کاربرد القاب و اسم های روستایی
۵۴	۲-۱-۳- کاربرد فن توصیف در روستایی نمایی داستان ها
۵۵	۲-۲- مضامین داستان های عزاداران بیل
	فصل سوم
	خلاصه و عناصر مجموعه ی ترس ولرز
۵۸	۱- معرفی داستان ترس و لرز
۵۸	۱-۱- قصه ی اول
۵۹	۱-۱-۱-عناصر داستان
۵۹	۱-۲-۱- قصه ی دوم
۵۹	۱-۲-۱-عناصر داستان
۶۰	۱-۳-۱- قصه سوم
۶۰	۱-۳-۱-عناصر داستان
۶۱	۱-۴-۱- قصه چهارم
۶۱	۱-۴-۱-عناصر داستان
۶۱	۱-۵-۱- قصه پنجم

۶۲	۱-۵-۱- عناصر داستان
۶۲	۱-۶-۱- قصه‌ی ششم
۶۳	۱-۶-۱- عناصر داستان
۶۳	۲- ویژگی‌های نگارش روستایی در مجموعه‌ی داستانی ترس ولرز
۶۳	۱-۲- ادبیات نگارش روستایی
۶۳	۲-۱-۱- کاربرد اسم‌های بومی
۶۳	۲-۱-۲- کاربرد تشبیه متناسب با فضای روستا
۶۳	۲-۱-۳- کاربرد فن توصیف در روستایی‌نمایی داستان‌ها
۶۴	۲-۲- مضامین داستان‌های ترس ولرز
	فصل چهارم
	خلاصه و عناصر داستان بلند توپ و نمایشنامه‌ی چوب بدستان ورزیل
۶۶	۱- معرفی داستان «توپ»
۶۶	۱-۱- خلاصه داستان
۶۸	۲-۱- عناصر داستان
۶۹	۲- ویژگی‌های نگارش روستایی در داستان بلند توپ
۶۹	۱-۲- ادبیات نگارش روستایی
۶۹	۲-۱-۱- کاربرد اسم‌های بومی و واژگان غیر رسمی
۷۰	۲-۱-۲- کاربرد تشبیه متناسب با فضای روستا
۷۰	۲-۱-۳- کاربرد فن توصیف در روستایی‌نمایی داستان‌ها
۷۱	۲-۲- مضمون داستان بلند توپ
۷۱	۳- چوب به دست‌های ورزیل

۷۲	۱-۳- خلاصه نمایشنامه
۷۳	۲-۳- تحلیل نمایشنامه
۷۳	۱-۲-۳- فن گفتگوی نمایشی
۷۳	۲-۲-۳- گفتگو در نمایشنامه چوب به دست های ورزیل
۷۴	۳-۲-۳- صحنه یا مکان و زمان
۷۴	۳-۳- عناصر روستایی در نمایشنامه چوب به دست های ورزیل
۷۴	۱-۳-۳- ادبیات نگارش نمایشنامه
۷۵	۲-۳-۳- مضمون نمایشنامه
	بخش سوم
	داستان های روستایی املی نصرالله
	فصل اول
	زادگاه املی نصرالله و خلاصه و عناصر داستان طیور ایلول
۷۸	۱- مردم روستا های لبنان
۷۸	۲- روستای کُفیر زادگاه املی نصرالله
۷۸	۳- رتبه ی ادبی بانو املی
۷۹	۴- منزلت بانو املی در جامعه ی ادبی
۸۰	۵- سبک نویسندگی بانو املی نصرالله
۸۱	۶- طیور ایلول
۸۱	۱-۶- معرفی داستان
۸۲	۲-۶- خلاصه ی داستان
۸۹	۳-۶- عناصر داستان

۹۰	۴-۶- ویزگی های نگارش روستایی درداستان طیور ایلول
۹۰	۱-۴-۶- ادبیات نگارش روستایی
۹۰	۱-۱-۴-۶- کاربرد گفتار شفاهی وگوش محلی
۹۱	۲-۱-۴-۶- کاربرد فن توصیف در روستایی نمایی داستان ها
۹۱	۱-۲-۱-۴-۶- معماری خانه ی روستایی
۹۱	۲-۲-۱-۴-۶- محله ها وطبیعت روستا
۹۲	۳-۲-۱-۴-۶- فصل برداشت محصول
۹۳	۴-۲-۱-۴-۶- استقبال از فصل بهار
۹۴	۲-۴-۶- مضامین داستان طیور ایلول
۹۴	۱-۲-۴-۶- تلقی دوگانه نسبت به فرزندان
۹۵	۲-۲-۴-۶- آداب صواب وناصواب
۹۶	۳-۲-۴-۶- ضعف معیشت روستا وپدیده ی مهاجرت
۹۷	۴-۲-۴-۶- فرهنگ زندگی در روستا شهرها
	فصل دوم
	خلاصه وعناصر داستان شجره الدفلی
۱۰۰	۱- معرفی شجره الدفلی
۱۰۱	۲- خلاصه ی داستان
۱۰۸	۳- عناصر داستان
۱۰۹	۴- ویزگی های نگارش روستایی درداستان شجره الدفلی
۱۰۹	۱-۴- ادبیات نگارش روستایی
۱۰۹	۱-۱-۴- کاربرد گفتار شفاهی وگوش محلی

- ۱۱۰ ۲-۱-۴- استفاده از ضرب المثل و تشبیه های بومی و روستایی
- ۱۱۰ ۳-۱-۴- کاربرد فن توصیف در روستایی نمایی داستان ها
- ۱۱۱ ۲-۴- مضامین داستان شجرة الدفلی
- ۱۱۱ ۱-۲-۴- چالش جنسیت
- ۱۱۳ ۲-۲-۳- خانواده ی گسترده
- ۱۱۳ ۲-۲-۴- نامشخص بودن حریم خصوصی در روستا
- ۱۱۳ ۳-۲-۴- پایبندی روستائیان به آداب و رسوم
- ۱۱۴ ۴-۲-۴- مهاجرت از روستا
- فصل سوم
- خلاصه و عناصر داستان الجمر الغافی
- ۱۱۶ معرفی داستان الجمر الغافی
- ۱۱۶ ۱- خلاصه ی داستان
- ۱۳۴ ۲- عناصر داستان
- ۱۳۵ ۳- ویژگی های نگارش روستایی در داستان الجمر الغافی
- ۱۳۵ ۱-۳- ادبیات نگارش روستایی
- ۱۳۵ ۱-۱-۳- کاربرد گویش محلی و ضرب المثل
- ۱۳۵ ۲-۱-۳- کاربرد فن توصیف در روستایی نمایی داستان ها
- ۱۳۵ ۱-۲-۱-۳- توصیف طبیعت روستا
- ۱۳۶ ۲-۲-۱-۳- توصیف معیشت و آداب زندگی روستایی
- ۱۳۶ ۱-۲-۲-۱-۳- کار روزانه روستائیان
- ۱۳۷ ۲-۲-۲-۱-۳- شب نشینی در روستا

۱۳۷	۳-۱-۲-۲-۳- عادات غذایی روستائیان
۱۳۷	۳-۲- مضامین داستان الجمر الغافی
۱۳۷	۳-۲-۱- تعامل اجتماعی
۱۳۹	۳-۲-۳- مرد سالاری
۱۳۹	۳-۲-۴- مشارکت زنان
۱۴۰	۳-۲-۵- میهمان نوازی
۱۴۰	۳-۲-۶- فقدان حریم خصوصی
	فصل چهارم
	داستان‌های کوتاه املی نصرالله در مجموعه ی داستانی الطاحونۃ الضائعة
۱۴۲	۱- معرفی مجموعه داستانی الطاحونۃ الضائعة
۱۴۲	۲- جبل السندروس
۱۴۲	۲-۱- خلاصه داستان
۱۴۲	۲-۲- عناصر داستان
۱۴۳	۳- الحصار
۱۴۳	۳-۱- خلاصه داستان
۱۴۴	۳-۲- عناصر داستان
۱۴۴	۴- لقاء حُلْمین
۱۴۴	۴-۱- خلاصه داستان
۱۴۵	۴-۲- عناصر داستان
۱۴۵	۵- الطاحونۃ الضائعة
۱۴۵	۵-۱- خلاصه داستان

۱۴۵	۵-۲- عناصر داستان
۱۴۶	۶- العمه لطیفه
۱۴۶	۶-۱- خلاصه داستان
۱۴۶	۶-۲- عناصر داستان
۱۴۶	۷- حلقوم الذئب
۱۴۷	۷-۱- خلاصه داستان
۱۴۷	۷-۲- عناصر داستان
۱۴۸	۸- ویژگی های نگارش روستایی در مجموعه ی داستانی آسیاب گم شده
۱۴۸	۸-۱- کاربرد توصیف در روستایی نمایی
۱۴۸	۸-۲- مضامین داستان های روستایی مجموعه ی آسیاب گم شده
	فصل پنجم
	مقایسه ی آثار سعدی و نصرالله
۱۵۰	۱- تقارن زمانی نگارش داستان های روستایی سعدی و نصرالله
۱۵۰	۱-۱- نگارش داستان کوتاه
۱۵۰	۱-۲- نگارش داستان بلند
۱۵۱	۲- ادبیات سعدی و نصرالله در نگارش داستان های روستایی
۱۵۱	۲-۱- کاربرد گفتار شفاهی
۱۵۱	۲-۲- استفاده از تشبیه مناسب روستا
۱۵۱	۲-۳- کاربرد فن توصیف
۱۵۳	۳- مضامین داستان های روستایی سعدی و نصرالله
۱۵۳	۳-۱- مضامین فردی

۱۵۴	۲-۳- مضامین اجتماعی
	۳-۲-۱- ضعف معیشت در روستا
۱۵۴	۳-۲-۲- آثار جنگ بر جامعه ی روستایی
۱۵۵	۴- مکتب روایی وراوی ومکان داستان های روستایی ساعدی ونصراالله
۱۵۷	نتیجه گیری
۱۵۹	چکیده انگلیسی
۱۶۰	کتابنامه

بخش اول

کلیات

عنوان: بررسی مقایسه ای ادبیات روستایی در ایران و لبنان باتکیه بر آثار ساعدی و نصرالله
دانشجو: زهر اصفریپور

چکیده

امروزه فن داستان نویسی در میان انواع ادبی پیشرفتی چشمگیر نموده و می تواند مانند تخصصی میان رشته ای قضایای مختلف اجتماعی را به روش ادبی بیان کند . در این رویکرد می توان از داستان روستایی یاد کرد که نویسنده ی آن با استفاده از عناصر روستایی نویسی و مهارت های فنی به بیان قضایای جوامع روستایی می پردازد.

با آن که سابقه ی نگارش داستان روستایی در ادبیات فارسی به قبل از دهه ی ۴۰ شمسی باز می گردد. اما اغلب صاحب نظران آن معتقدند این روش داستان نویسی با انتشار آثار غلامحسین ساعدی شناخته شد. از مجموعه ی داستان های روستایی وی می توان به عزاداران بیل ، ترس ولرز ، توپ و نمایشنامه ی چوب به دست های ورزیل اشاره کرد.

در ادبیات عربی نگارش روستایی با انتشار داستان زینب در ۱۹۱۲م رسمیت یافت و پس از آن داستان روستایی در مسیر پیشرفت راه سپرد. با این حال از نظر تقارن زمانی روستایی نویسی در ایران و لبنان می توان از داستان های بانو املی نصرالله یاد کرد . نخستین داستان روستایی نصرالله با عنوان پرنندگان ماه شهریور به چاپ رسید و پس از آن دو داستان بلند دیگری رامی توان در زمره ی داستان روستایی شمرد. علاوه بر آن که در مجموعه ی داستانی آسیاب گمشده نیز می توان داستان های کوتاه روستایی وی را جستجو نمود. مقایسه ی داستان های این دو نویسنده نکات مشترک فن روستایی نویسی را در ایران و لبنان هویدا ساخته و بیانگر تفاوت هایی است که باعث امتیاز برخی از آن آثار گردیده است.

واژگان کلیدی: داستان روستایی، غلامحسین ساعدی، املی نصرالله، داستان بلند ، داستان کوتاه

فصل اول

بیان فرضیه ها و

معرفی پژوهش